

LUNDS
UNIVERSITET

Internationella parallella relationer

- En teoriutvecklande studie om internationell politisk ordning
i tid och rum**

Abstract

How political order sustains and is constructed is a fundamental problem in the social sciences, and it is still disagreement of how it should be solved. The structure of the operating system is argued has changed, which has contributed to the nation-states ability to manage the problem of political order has enervated. The thesis point of departure is that the traditional way of study and analyze the international political order is insufficiently, and by develop a theoretical framework the ambition has been to increase the understanding of how the character of the problem of the political order has changed. The purpose was from two empirical illustration examples demonstrate how the problem of the political order is constructed and handled differently depending on the question of fact and region, after an introductory normative discussion of how we should studying the international political order. The results demonstrate that the idea of a world order does not embrace an integrated singular space, and that we instead should talk about parallel world orders, and that institutions and networks exists in parallel systems operating on various levels.

Key Words: International politics, Climate politics, Political order, Nation-state, The operating system, Institutions, Networks, EU

Innehållsförteckning

---

1. Inledning	1
1.1 Om politisk ordning	1
1.2 Ordningsproblemet	2
1.2.1 Aktör- struktur problemet	2
1.2.2 Den hobbesianska utmaningen	3
1.2.3 Ordningsproblemet utifrån traditionell analys av internationell politik	4
1.3 Syfte	4
1.4 Forskningsfrågor	5
1.5 Förförståelse av internationell politisk ordning och disposition	6
1.6 Metod	7
1.7 Material	7
2. Att studera politik ordning	9
2.1 Metateori	9
2.1.1 Rationalismens begränsningar	9
2.1.2 Ontologi	10
2.1.3 Epistemologi	12
2.1.4 Metodologi	13
3. Den politiska ordningens fundament	15
3.1 Politiska styrsystem	15
3.2 Temporala och spatiala dimensioner	15
3.3 Förändring och stabilitet	16
3.4 Medveten eller spontan organisering och ordning	16
4. Teoriutvecklande ramverk	17
4.1 Nyinstitutionalism	17
4.1.1 Spårbundenhet	18
4.1.2 Formativa moment	18
4.2 Ordningsproblemet sociala karaktär	18
4.3 Förändring av det globala politiska rummet och det internationella samhället	20
4.3.1 Förändring av organisationsenheter	21
4.3.2 Förändrad hantering av den internationella politiska ordningen	22
4.4 Nationalstaten ur ett normativt perspektiv	23
4.5 Vad är nytt inom governanceperspektivet och nätverksteori?	24
4.6 Teorier, ideologi och kunskap	24
4.7 Medveten eller spontan organisering?	25
4.8 Medveten eller spontan ordning?	25

5. Empiriska illustrationer -----	27
5.1 EU:s konstruktion och hantering av ordningsproblemet-----	27
5.1.1 Den sociala europeiska ordningen-----	28
5.1.2 Med reservation för naiv entusiasm-----	28
5.1.3 EU:s strukturella makt-----	29
5.1.4 Europas diffusion-----	30
5.2 Klimatfrågan-----	30
5.2.1 Slutet på världen så som vi känner den-----	30
5.2.2 Klimatfrågan – ett kollektivt problem-----	31
5.2.3 Ett nytt sätt att styra och hantera en politisk sakfråga-----	31
5.2.4 De sociala dimensionerna av klimatfrågan-----	32
5.2.5 Europas diffusion av klimatpolitiken-----	33
6 Har rummet segrat över tiden? -----	34
6.1 Parallellsystem-----	34
6.2 Statens nya roll och förmåga att hantera ordningsproblemet-----	34
6.3 EU och klimatfrågan-----	35
6.4 Parallella världsordningar-----	36
Källförteckning -----	38

1 Inledning

Vokabulären och sättet vi talar om politisk ordning har under senare tid förändrats. Huvudlinjen i analys av politisk ordning och organisering är governanceperspektivet som tillmäter nätverk betydelsefull inverkan och negligerar statens roll i upprättandet av ordning. Inom skilda forskningsområden som internationella relationer, offentlig politik och studier i politisk teori, har den nya vokabulären och termer som governance, nätverk och deliberation - på bekostnad av staten, suveränitet och makt - fått genomslag (Lundqvist 2011:7;43; Slaughter 2001:9). Governanceperspektivet antyder en lösning på styrningsproblemet och anses vara en av de viktigaste teoriutvecklingarna inom samhällsvetenskapen under senare decennier (Lundqvist 2011:155). Styrsystemets struktur argumenteras för har förändrats från traditionellt vertikala, formella hierarkiska styrelseformer till en horisontell, informell, decentraliserad organisering (Hedlund & Montin 2009:10; Adam & Kriesi 2007:130f; Lundqvist 2011:134).

1.1 Om politisk ordning

Begreppet ordning är ett omtvistat begrepp och tas oftast för givet och behandlas implicit som något naturligt och självklart, och lämnas utforskat (Chaturvedi & Painter 2007:375ff). Sättet vi talar om ordning är inte politiskt neutralt (Hurrell 2007:20). Begreppet ordning förstås i relation till bestämda regler eller praxis och i form av mönster och regelbundenheter, och har ofta ”normativa konnotationer”. Samhällsordning kan ses som ett alternativ till ett anarkiskt tillstånd och förstås av hur samhället bör vara format och strukturerat (Badersten 2002:38; Sörensen 2006:344), men även som en historisk mognadsprocess av den mänskliga förmågan att uppnå samarbete som kantats av destruktiva konfliktfyllda stadier (Taylor 2004:175f). Ordningen utgörs av en variation av kaos och stabilitet och är inte statisk eller oföränderlig. Vi bör endast begränsat tala om ordning i termer av grader (Badersten 2002:39).

Begreppet governance används i normativ mening för att beskriva en händelseutveckling (Hedlund & Motin 2009:11) och som ett resultat av att interaktiv samhällsstyrning inom nätverkssamhället är ett försök att definiera legitima politiska institutioner och styrsystem, kan nya frågor inom forskningen ställas (Hajer 2003:97ff). I normativ mening kan frågan

ställas om nätverksgovernance är en önskvärd utveckling, och i empirisk mening om styrsystemet genomgått en förändring (Lundqvist 2011:155f), vilket får konsekvenser för hur ordningsproblemet hanteras och konstrueras.

1.2 Ordningsproblemet

Den sociala ordningen är ett fundamentalt samhällsvetenskapligt problem som det ännu råder oenighet om hur det ska lösas och hanteras (ibid:11). Dominerande inslag i den politiska teorin har utgjorts kring föreställningar om ordning (Badersten 2002:37f) och om hur man undviker oordning i samhället som hotar den politiska gemenskapen. Ordningsproblemet har uttryckts i formulerade frågor med utgångspunkt i hur människan upprätthåller ett socialt liv och vad som håller samhället samman och förhindras från att upplösas, vilket entydigt uttryckts som det essentiella problemet (Lundqvist 2003:11).

Olika förklaringar har inom samhällsvetenskapen givits på hur människor lyckas leva tillsammans och hur politisk ordning upprätthålls. Institutioners betydelse har framhållits på bekostnad av organisationssamhällets betydelse och i modern aktuell forskning dominerar termen nätverkssamhället. Den stora frågan som infinner sig är om det moderna samhället förändrats som motiverar det senaste paradigmskiftet? (ibid:9ff; Bjereld & Demker 2011:33). Teorier som försöker förklara dynamiska sociala förhållanden och politisk förändring är mindre utvecklade och omfattande än teorier som försöker förklara stabilitet och tröghet. Problem uppstår när saker förändras och forskare nås av insikten att verkligheten inte är konstant över tid (True m.fl 2007:155; Gustavsson 2003:170). Vad som krävs är ett avståndstagande mot standardteoriernas förklaringar och en fundamental omformning och teoriutveckling för att etablera en dynamisk modell över hur samhället fungerar och ordning upprätthålls (Lundqvist 2011:15f).

1.2.1 Aktör-struktur problemet

Aktör-strukturfrågan utgör samhällsvetenskapens mest fundamentala problemställning och berör relationen samhälle-individ. Bör samhället betraktas som summan av interaktionen mellan individer, eller består det av de handlingar aktörer utför? Frågan handlar om människans självbestämmande och förhållande till sin omgivning och om människans kapacitet och utrymme till att handla. Problemet reduceras inte sällan till en fråga av metodologisk karaktär och om val av analysnivå vid konstruktionen av modeller och teorier. Problemet är i själva verket mer djupliggande än så och avspeglar en grundläggande

ontologisk skillnad. Oftast behandlas problemet genom att man betraktar antingen strukturer eller aktörer som ontologiskt primära enheter, vilket är att betrakta som reduktionism. Samhället konstitueras både av aktörer och strukturer och de olika perspektiven behöver inte vara ömsesidigt uteslutande (Badersten 2002:60ff).

Hur hålls samhället samman? Hur upprätthålls ordning? Vad gör en samhällsordning möjlig?
--

Figur 1: Det fundamentala ordningsproblemet.

1.2.2 Den hobbesianska utmaningen

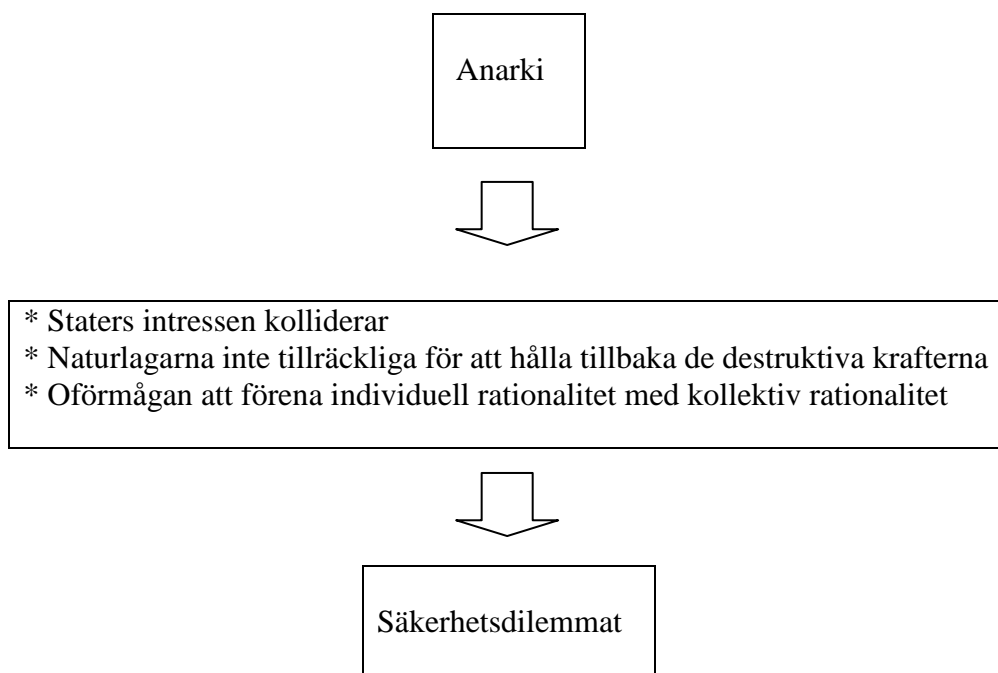
Uppsatsen fokuserar på ordningsproblemet utifrån analys av internationell politik med utgångspunkt i det av Hobbes formulerade problemet - Vad gör en samhällsordning möjlig? Hobbes problem består i att individens egenintresse står i kollision med det allmänna intresset, som inom internationell politik kan förstås utifrån att de enskilda staternas intresse står i kollision med varandra. Resonemanget handlar om frågan om statens roll och förmåga att ge beskydd åt individen och utmaningen i möjligheten att skapa ett samhälle (Herz 2006:269f; Badersten 2002:3f).

Hobbes ansåg att naturlagarna inte var tillräckliga för att hålla tillbaka människans destruktiva krafter och konstruera och upprätthålla samhällsordning, i frånvaron av en överordnad auktoritet. Hobbes uppmålar ett naturtillstånd bestående av en destruktiv kamp och ett allas krig mot alla för överlevnad. Enligt Hobbes karakteriseras den internationella *state of nature* av att aktörerna är stater med relativt jämn fördelad makt, men avskilda från varandra och som inte förväntas något ömsesidigt beskydd, vilket försvårar mellanstatligt samarbete (Hobbes 2006:70ff; Mapel 1992:191).

Det kollektiva handlandets logik ger uttryck för den hobbesianska utmaningen och handlar om hur vi undviker att hamna i ett icke-kooperativt jämviktstillstånd och om vad som motiverar individer att koordinera sina aktiviteter och tillvarata de möjligheter som ligger i att kollektivt samarbeta. Oförmågan att förena individuell rationalitet med kollektiv rationalitet är ett resultat av att den tidsliga- och rumsliga interaktionskapaciteten är avlägsen, och problemet är grundat i osäkerhet och avsaknad av information om motpartens intentioner och handlingssätt (Badersten 2002:44; Lundqvist 2011:49).

1.2.3 Ordningsproblemet utifrån traditionell analys av internationell politik

Avsaknaden av en överordnad auktoritet har inneburit att det internationella statscentrerade systemets struktur traditionellt betraktats anarkiskt. Ur det hobbesianska tillståndet föds inom internationell politik *säkerhetsdilemmat* (Waltz 2006:66; Hurrell 2007:222; Buzan & Little 2000:333). Som en konsekvens av att det inte existerar någon universell moral eller överordnad auktoritet som kan tämja de inneboende destruktiva krafterna hos stater måste varje enskild stat sträva efter makt för att överleva. Stater har en ömsesidig fruktan och misstanke om andra staters intentioner och konkurrerar i en potentiellt instabil värld, vilket resulterar i en ojämlik maktfördelning. Samarbete är svårt att förverkliga eftersom påtvingade åtgärdsmechanismer saknas. Det nationella intresset måste därmed vara ledande för varje enskild stat för att garantera sin egen säkerhet och överlevnad, vilket skapar kollektiv osäkerhet (Walt 2009:87; Waltz 2006:66; Herz 2006:268f; Jervis 2006:273; Chase-Dunn m.fl. 1994:363).

Figur 2: Ordningsproblemet utifrån traditionell analys av internationell politik.

1.3 Syfte

Syftet är att studera det internationella ordningsproblemet. EU och klimatfrågan utgör studieobjekt och empiriska illustrationsexempel för att påvisa hur ordningsproblemet hanteras och konstrueras annorlunda beroende på sakfråga och region, utifrån kritik av traditionell

rationalistisk analys av internationell politik, och hur ordningsproblemets konstruktion påverkas av temporala- och spatiala dimensioner och karaktäriseras av både stabilitet och förändring. Genom de empiriska analysobjekten är syftet att påvisa hur nationalstaten som grundläggande politisk formation och formeringen av det politiska rummet påverkar hanteringen och styrningen av internationell ordning.

Utifrån ett organiseringsperspektiv är ämnet för analys den politiska ordningens villkor och uttryck. Den internationella politiska ordningen påverkas av styrsystemets utformning. Uppsatsen ämnar därför behandla antagandet om att det skett en förändring från *government* till *governance*. Ambitionen är att konstruera en operativ modell och ett multiteoretiskt komplementärt ramverk för analys av politisk ordning och genom empiriska illustrationer belysa ordningsproblemets konstruktion och styrsystemets komponenter och utformning.

1.4 Forskningsfrågor

Förutsättningar för att forskningsprocessen ska initieras är att det är möjligt att utläsa meningsfulla frågeställningar (Agrell 1998:80). Vetenskaplig verksamhet utgörs av en blandning av normativt och empiriskt (Lundqvist 2011:192). Studiens frågeställningar är både normativa och empiriska i sin karaktär och ställda utifrån en förförståelse av problemet som undersöks.

De inledande frågeställningarna berör den övergripande problemställningen:

1. *Hur bör vi studera och förstå ordningsproblemet inom internationell politik?*
2. *Hur påverkar styrsystemets konstruktion internationell politisk ordning, och kan vi se en förändring från *government* till *governance*?*
3. *Hur har staten anpassat sig efter nya omständigheter och hur hanteras ordningsproblemet annorlunda i förhållande till traditionella uppfattningar?*

De två efterföljande forskningsfrågorna berör studiens empiriska illustrationer:

4. *Hur hanteras och konstrueras regionalt ordningsproblemet annorlunda inom EU?*
5. *Hur hanteras klimatfrågan annorlunda och hur påverkar det den internationella ordningen?*

1.5 Förförståelse av internationell politisk ordning och disposition

”Att tro sig arbeta förutsättningslöst är aningslöst” (Lundqvist 2011:13). Inom statsvetenskapen har många insett att det empiriska arbetet påverkas av en normativ vision som om den görs explicit påverkar arbetets relevans (ibid:18). Därför har jag för avsikt att explicitgöra mina förutfattade meningar om problemet som undersöks och hur arbetet disponeras.

Det inledande avsnittet berör hur vi kunskapsteoretiskt bör studera politisk ordning. Kritik riktas mot positivismen och rationalismen och i enlighet med Hudson & Lowe (2009:297) argumenteras för att statsvetenskapen bör utöka sin konceptuella bas och grunda studiet på en flernivåanalys och ett mer balanserat interdisciplinärt ramverk. Uppsatsen tar som utgångspunkt att det rationella betraktelsesättet och traditionell analys är otillräckligt för att studera och förstå internationell politisk ordning. Samhällsvetenskapens komplexitet och multidimensionella karaktär poängteras och försök görs att utveckla en epistemologi som vilar på sociologiska verktyg för kunskapsinhämtning, och att studiet av politisk ordning bör grundas på konstruktivistiska teorier och en relationistisk metodologi och inkludera samtliga analysnivåer.

Komplementära och dynamiska teorier och ramverk som analyserar både förändring och stabilitet och som förenas i sin kritik mot det rationalistiska angreppssättet, ligger till grund för studiens teoriutvecklande ambition och avsnitt.

Utgångspunkten är att man på empiriska grunder kan avfärda en hobbesiansk beskrivning av en internationell ordning eftersom statens roll förändrats (Hurrell 2007:26), vilket berörs i den genomgripande diskussionen om styrsystemets konstruktion och om statens roll och förmåga att hantera ordningsproblemet. Globaliseringen, statens minskade suveränitet, internationella organisationers- och institutioners förmåga att hantera globala frågor och ett växande nätverkssamhälle har kommit att innebära att det internationella samhället blivit mer sammanfogat. Utvecklingen har förändrat normer och idéer om hur ordningsproblemet i normativ mening bör hanteras och i empirisk mening förstås (Hurrell 2007:58;6; Buzan & Little 2000:296f).

Uppsatsens normativa utgångspunkt är att nationalstaten krävs för samhällsorganisering och är den stabila organisation som kan tillgodose invånarens intressen och grundläggande behov, och kan fatta gemensamma beslut i frågor om jämlikhet och folkmakt. Utgångspunkten är att nationalstaten inte förlorat sin betydelse och att governanceperspektivet

är otillräckligt i förståelsen för styrsystemets utformning och hur politisk ordning konstrueras och upprätthålls, vilket ämnas preciseras genom de empiriska illustrationerna.

1.6 Metod

Studien utgörs av en kvalitativ teoriutvecklande analys av internationell politisk ordning. I syfte att försöka förstå sociala fenomen i termer av förhållanden tillämpas metodologisk pluralism. Angreppssättet är multiteoretiskt och relationellt, vilket utgör alternativ till den dominerande positivistiska vetenskapsteoretiska föreställningen. Studien utgår från att verkligheten är dynamisk, processuell, ständigt pågående och att processer som inkluderar individer endast kan förstås i relation till kontexten och den fortgående relationen och interaktionen med andra människor.

För att hålla många teoretiska trådar isär redogörs för hur de olika teorierna hänger samman och skiljer sig åt. För att kunna generera hypoteser utifrån det teoretiska ramverket kommer empiriska illustrationer redovisas. Genom att analysera politisk ordning utifrån existerande teoretiska utgångspunkter och debatter ämnar inte studien bidra med nya empiriska observationer och avser behålla försiktighet i den övergripande målsättningen till detta komplexa fenomen. Generella slutsatser förutspås kunna härledas om politisk ordning i Europa och hur vi kan studera och angripa ordningsproblemet. Det ligger utanför studiens ramar att härleda eventuella hypoteser och slutsatser om den politiska ordningens hantering och konstruktion utanför Europas gränser, i andra kontextuella sammanhang och historiska traditioner.

1.7 Material

Det litterära underlaget baseras på sekundärkällor i form av vetenskapliga artiklar och böcker som behandlar relevanta aspekter av ämnet som studeras. Thomas Hobbes *Leviathan* utgör studiens grundfundament och har formulerat studiens problemställning. Inspiration till den inledande debatten om hur man bör studera politisk ordning har inhämtats från Björn Baderstens artikel ”Om ordningens problem”, där vetenskapsteoretiska resonemang diskuteras. Hur styrsystemets komponenter påverkar mänsklig organisering behandlas av Lennart Lundqvist i den opublicerade boken *Flocken i massamhället - den politiska ordningens villkor och uttryck*, som ligger till grund för studiens normativa inslag och som även berör debatten om huruvida en utveckling från government till governance gått att urskilja. Den internationella ordningens konstruktion och hantering behandlas ingående av

Andrew Hurrell i boken *On Global Order: Power, Values and the Constitution of International Society*, och av Björn Hettne i boken *Från Pax Romana till Pax Americana: Europa och världsordningen*, samt av framstående teoretiker inom den statsvetenskapliga subdisciplinen IR.

2 Att studera politisk ordning

Studien hanterar inledningsvis den första problemställningen om hur vi bör studera politisk ordning och fungerar som en normativ utgångspunkt för att sedermera kunna ta oss vidare i analysen.

2.1 Metateori

Intersubjektivitet är inte möjligt utan precisering av metavetenskapliga kategorier som präglar den operativa forskningsprocessen och sällan redovisas. Val av teori, metod och material påverkar resultatet (Lundqvist 2011:42). Uppsatsens metavetenskapliga kategorier och utgångspunkt preciseras inom ontologi, epistemologi och metodologi efter en inledande diskussion om rationalismens begränsningar.

2.1.1 Rationalismens begränsningar

Forskningen domineras av föreställningen att det mänskliga valet och handlandet präglas av rationalitet och kalkylering och tar för givet att vår psykiska existens är oavhängig och att våra avsikter är ett resultat av den fullständiga kontrollen över våra sinnen och vårt handlande (ibid:55f). Aktörer agerar utifrån egenintresse och betraktas vara rationella; kalkylerade lösningar på problem styr beslutsfattandet där det mest gynnsamma alternativet blir det vägledande. Det mänskliga handlandet betraktas som en primärt målorienterad verksamhet där fullständig information finns att tillgå (Allison & Zelikow 1999:15;17f; Sabatier & Weible 2007:192; Balaam & Veseth 2008:84).

Traditionella rationalistiska teorier inom internationell politik och i analys av politisk ordning betraktas stater som instrumentella aktörer som agerar utifrån egenintresse. Stater antas givna och är ett analytiskt antagande. Den internationella ordningen och politiken uppfattas som en strategisk interaktion mellan kalkylerande och egoistiska stater (Gustavsson & Tallberg 2006:29; Hall 1999:10; Hoffman 2000:200).

Uppsatsen tar som utgångspunkt att det rationalistiska betraktelsesättet är för simplificerat och otillräckligt för att få en djupare förståelse för hur samhället fungerar. Det deterministiska

antagandet att alla agerar utifrån samma rationalitetspostulat och utifrån egenintresse och har tillgång till perfekt information är osannolikt och strider mot den komplexa verklighet som studeras. Aktörer kan endast i begränsad utsträckning argumenteras för vara rationella (Ripley 1993:410; Fisher 2003:215ff) och kan inte nonchaleras i analysen eftersom de tolkar, förmedlar och reproducerar strukturer (Gustavsson 2003:174), och inom ramen för strukturella faktorer kan välja att agera på olika sätt och i vissa fall välja handlingsalternativ som står i strid med det rationella valet (Leggewie & Walzer 2010:73; Allison & Zelikow 1999:282). Rationalistiska teorier misslyckas med att förklara hur saker sker och vilka mekanismer som ligger bakom en händelseutveckling (Gustavsson 2003:174). Trots erkännandet av positivismens begränsningar har den rationella aktörsmodellen fortsatt att vara en inflytelserik teoretisk inriktning inom forskningen (Fisher 2003:210).

Det krävs att fokus riktas mot enskilda aktörers förutfattade meningar och värdesystem och specificering av de möjliga konsekvenserna av aktörers handlingsalternativ (Allison & Zelikow 1999:20f). Endast i begränsad utsträckning har människor tillgång till information och individer kan begå misstag och välja fel alternativ (ibid:282; Balaam & Veseth 2008:84). Den rationella aktörmodellens begränsningar är uppenbara och modellen otillräcklig för att förstå det internationella ordningsproblemet. Vad som krävs är att man tar i beaktande de kognitiva mekanismer och värdesystem som påverkar aktörers handlande (Zahariadis 2007:66;75).

2.1.2 Ontologi

Teoretisk pluralism och intersubjektivism förordas som ontologisk utgångspunkt (Badersten 2002:82). Vetenskap bedrivs av betraktare med differentierade föreställningar och uppfattningar om hur verkligheten är beskaffad (Fisher 2003:217). Det är svårt att demonstrera regelbundenheter och om möjligheten till att påvisa samhällslagar utesluts, återstår situationsberoende samhällstendenser (Lundqvist 2011:13).

I enlighet med Hudson & Lowes (2009) argumenteras för att det är av relevans att visa öppenhet för samverkan mellan analysnivåer, vilket är ett grundläggande vetenskapsteoretiskt ställningstagande som påverkar grundinställningen till problemet.

Uppsatsens ontologiska utgångspunkt är realistisk, där det antas existera en av betraktaren objektiv verklighet med bestämda egenskaper, men att samhällsordningen upprätthålls av idéer och sociala konstruktioner och betraktas i stor utsträckning vara begreppsberoende.

Det som tillskrivs ontologisk status är i grunden sociala konstruktioner (Badersten 2002:79f), och ontologiskt sett existerar inte samhället i ett stabilt tillstånd, utan bör ses som en dynamisk verksamhet under ständigt pågående förändring med varierande hastighet (Lundqvist 2011:16).

Eftersom vi hela tiden tolkar verkligheten kan vår kunskap endast förstås i relation till våra perspektiv och begrepp som endast kan vara temporära och tillfälliga som ett resultat av förändringsbenägenheten hos det objekt som studeras, och endast vara relativ och subjektiv eftersom vår förförståelse grundas i våra tolkningar.

Inom samhällsvetenskapen är kunskapsteoretisk kritik av objektivism en okontroversiell hållning, men kritik riktas även mot subjektivistiska och postmoderna ansatser baserad på ontologisk relativism. Den strängt relativistiska positionen är baserad på en problematisk logisk självmotsägelse. Antagandet att det inte finns någon sanning; att sanningen är relativ och att ingen kunskap är mer sann än någon annan är i sig själv ett argument om att det finns en absolut sanning. Den strängt relativistiska hållningen är ytterst problematisk (Badersten 2002:79f).

Trots det faktum att verkligheten är begreppsberoende och att teorier i egentlig mening inte kan testas, kan teorier systematiskt jämföras med konkurrerande teorier om hur verkligheten är beskaffad genom en extern giltighetsprövning, och bedöma vilken av teorierna som bäst ger mening. Den teoretiska relativismen är ofrånkomlig eftersom vi aldrig kan garantera teoriernas meningsfullhet. Vad som krävs är en balans mellan realism och relativism som är svår att bibehålla. Det kritiskt realistiska antagandet att verkligheten i viss mån är begreppsberoende och avståndstagandet från en strikt objektivistisk kunskapsteoretisk hållning får epistemologiska och metodologiska konsekvenser (ibid:80ff).

2.1.3 Epistemologi

Positivismen har traditionellt dominerat den samhällsvetenskapliga forskningen. Kunskapsackumulation argumenteras sker genom empirisk falsifikation och genom att testa hypoteser och formulera generaliseringar utifrån kausalitet. Beteenden och samhällsförhållanden antas kunna förklaras utifrån empiriska observationer utan att ta i beaktande kontextuella, historiska och sociala faktorer. Det positivistiska angreppssättet separerar fakta från värden och misslyckas med att förstå de sociologiska mekanismerna som präglar samhällsvetenskapen. Begränsningarna är idag erkända och en spridd uppfattning gör gällande att samhällsvetenskapen bör nöja sig med att demonstrera observerbara

regelbundenheter och mönster och begränsas till att försöka förstå sociala fenomen i termer av förhållanden (Fisher 2003:209ff; Moses & Knutsen 2007:26).

Intersubjektivismen skiljer sig från objektivismen och är relativistisk (Lundqvist 2011:13), vilket utgör studiens epistemologiska bas. Människan konstitueras genom interaktionen med omgivningen och är inget oskrivet blad, och lever i viss mening i en konstruerad värld (ibid:52f). Vetenskap är en komplex verksamhet som involverar mer än bara insamling av data och teorier (Ravetz 2006:25), och bör betraktas som en social institution som relaterar till resten av samhället där normer, idéer och värden har stor påverkan (Bucchi 2002:14;22; Bloor 1991:18; Fisher 2002:214).

För att kunna studera och utöka förståelsen för internationell politisk ordning krävs att vi tar i beaktande sambandet mellan samhället och kunskap, och hur vår attityd till vetenskapen är formad. Det grundläggande är att analysera vilka faktorer som påverkar hur idéer, teorier och metoder utvecklas och överlever, hur samma fenomen och objekt kan observeras olika, och hur nya forskningsresultat selektivt ignoreras eller tillämpas (ibid:26; Bloor 1991:27f; Fisher 2003:214). Vad som motiverar människor till kollektiv organisering och hur uppfattningar och idéer tillkommer är av relevans att studera (Fisher 2003:222f).

En epistemologi som vilar på sociologiska verktyg för kunskapsinhämtning utökar förståelsen för interaktionen av de varierande kognitiva strukturerna som formar kunskap (ibid:214ff), vilket enligt min mening bör vara samhällsvetenskapens utgångspunkt.

Konstruktivism

- Idéer, identitet och värdesystem påverkar individer och grupper och är nyckeln till att förstå hur samhället är uppbyggt och hänger samman.
- Idéer, identiteter och värdesystem är socialt konstruerade.
- Idéer, identiteter och värdesystem är att betrakta som betydelsefulla sociala krafter.
- Konflikt och samarbete är ett resultat av värdesystem och övertygelser.
- Förändring förstås genom att undersöka förändringar av värdesystem och övertygelser av individer och aktörer över tid.

(Källa: Balaam & Veseth 2008:92)

Figur 3: Konstruktivismens grundläggande antaganden

2.1.4 Metodologi

Metodologiska begränsningar har skytt normativa ambitioner och förhindrat möjligheten att utveckla samhällsvetenskapen till vad den borde koncentrera sig på. Val av metod är beroende av ontologiska och epistemologiska ståndpunkter. Metoden påverkar fallet vi väljer att analysera och teorier hjälper oss att reducera antalet variabler (Moses & Knutsen 2007:5;111).

Hur kan vi då studera denna ständigt föränderliga komplexa verklighet?

Relationella teorier kontrasterar mot den dominerande positivistiska vetenskapsteoretiska föreställningen och erbjuder ett alternativ, förenligt med aktör-struktur tänkandet. Verkligheten betraktas som dynamisk, processuell och ständigt pågående. Processer som inkluderar individer kan endast förstås i relation till kontexten och den fortgående relationen och interaktionen med andra människor (Lundqvist 2011:19f). Människor lever inom socio-spatiala överlappande nätverk och samhället betraktas som en social vävnad som binder samman människor. Relationismen utgår från kollektivet; att våra sinnen är sociala fenomen och att individen endast formar ett jag i relation till andra (ibid:56; Howard 2000:373f). Samhället betraktas inte som en beständig struktur, utan som en process under ständig förändring och bör ses som summan av alla pågående interaktionshändelser (Howard 2000:371; Sheehan 2005:87f). Människan är rationaliserande, inte rationell, och våra val görs i de flesta fall omedvetet (Lundqvist 2011:55f). Människan är en icke kalkylerande individ och innehar en inneboende benägenhet till organisering. En djupliggande social ordning finns inom alla samhällen och har potential till att utgöra den politiska ordningens grundfundament (ibid:59).

Utifrån detta vetenskapsteoretiska ställningstagande kan vi genom att tillämpa mer utvecklade teorier demonstrera regelbundenheter i syfte att utöka förståelsen för hur politisk ordning konstrueras och upprätthålls. Den stora frågan som infinner sig är inom vilka rum och i vilka sammanhang preferenser konstrueras och idéer och värden formas? För att besvara den frågan har jag för avsikt att fokusera på nätverk och institutioners roll i upprätthållandet och skapandet av ordning.

Traditionell föreställning om hur studera politisk ordning	Normativ utgångspunkt om hur studera politisk ordning
Ontologi	
Realism	Kritisk realism
Epistemologi	
Positivism	Konstruktivism
Metodologi	
Rationalism	Relationism

Figur 4: Att studera politisk ordning

3 Den politiska ordningens fundament

Ordningsproblemet påverkas i hög grad av hur styrsystemet är utformat, av temporala och spatiala dimensioner, huruvida ordningen är statisk eller föränderlig, och om ordning tillkommer genom spontan eller medveten organisering. Följande avsnitt fungerar som en introduktion till den politiska ordningens beståndsdelar som är av relevans att precisera.

3.1 Politiska styrsystem

Utformningen av samhällets kärninstitutioner har präglat hanteringen av ordningsproblemet (Lundqvist 2011:32). Styrsystemets komponenter består av individer, institutioner, nätverk och organisationer som kan överlappa varandra och röra sig över och mellan gränser. Utformningen kan förändras och följer modevågor. Institutioner, organisationer, grupper, samhällen och nationalstater fungerar som knutar av föränderliga sociala relationer under en ständigt pågående process, inordnade i strukturer (ibid:19ff). Regler formar individers beteende inom organisationer och för att förstå interaktionen krävs analys av inofficiella och informella relationer som förekommer inom nätverk och är oskiljaktigt sammanflätade (ibid:23f). Institutioner upprätthåller ordning och skapar socialt kapital som får storskaliga samhällen att fungera och skapar förmånliga fördelar för en del aktörer, men inte nödvändigtvis för andra (ibid:27f).

3.2 Temporala och spatiala dimensioner

Ordningsproblemet påverkas av hur det politiska rummet är konstruerat och förändras över tid. Det globala politiska rummet beskrivs konventionellt uppdelat mellan stater som anses upprätthålla ordning (Hall 2010:1; Hettne 2005:19f; Spruyt 2002:134; Buzan & Little 2000:245; Olsen 2009:25;).

Kärnargumentet i globaliseringsteorin är att världen sammanfogats till ett samhälle där dimensionerna tid och rum kommit att komprimeras, vilket inneburit en kvalitativ förändring av de sociala relationerna och att systemet blivit mer integrerat och homogent, vilket suddat ut skillnader och fysiska gränser som öppnat upp för transnationella rum (Hall 2010:16; Osterhammel & Petersson 2003:150; Abu-Lughod 1989:368; Robertson 2006:238; Carnoy &

Castells 2001:2). Globaliseringen har ifrågasatt statens suveräna roll och förmåga att tillgodose sina invånares behov i det internationella systemet (Sweeney 2005:239f).

3.3 Förändring och stabilitet

Förändring och stabilitet är viktiga element i analys av politisk ordning (True m.fl 2007:155). Historiska jämförelser och komparation i tiden är användbart för att studera samhällsliga företeelser (Lundqvist 2011:17). Teorier som gör försök att förklara politisk förändring och dynamiska sociala förhållanden är mindre omfattande och utvecklade (True m.fl 2007:155). För att förstå hur aktörer interagerar och samverkar krävs teorier som riktar uppmärksamhet mot det kollektiva handlandet, vilka forum som erbjuder utrymme för handling, och hur förändring sker över tid (Schlager 2007:296). Kognitiva processer utökar förståelsen för institutionell förändring och är en nödvändig förutsättning för teoriutvecklandet av politisk ordning (Ripley 1993:408; Lundqvist 2011:17).

3.4 Medveten eller spontan organisering och ordning

Den ordningsskapande processen påverkas i hög grad av huruvida ordning tillkommer spontant eller genom medveten handling. Organisering i samhället kan delas in i formell medveten organisering inom organisationer eller institutioner, och informell spontan organisering genom personliga relationer och nätverk. Spontan organisering sätter gränser för vad som genom styrd organisering kan uppnås, och argumenteras för vara en självgående ständigt pågående process (Lundqvist 2011:11f).

4 Teoriutvecklande ramverk

En inledande analytisk utgångspunkt är att erkänna att internationell politisk ordning inte är ett endimensionellt koncept. Inkludering av ett flertal faktorer krävs för att adressera detta komplexa fenomen - makt och inflytande, internationella institutioners inverkan och styrsystemets utformning, normer och idéers påverkan och ideologiska konstruktioner, samt ekonomiska dimensioner - är aspekter som inte kan uteslutas. Vilken relativ betydelse dimensionerna har är av relevans att undersöka (Sörensen 2006:344f). Följande teoriutvecklande avsnitt syftar till att utöka förståelsen för internationell politisk ordning och besvara studiens andra och tredje frågeställning.

4.1 Nyinstitutionalism

Den nyinstitutionella forskningen präglas av den ständigt pågående motsättningen om vi bör betrakta internationellt samarbete som rationellt, eller om vi bör ta sociologiska omständigheter i beaktande för att förstå hur institutioner uppstår, fortlever och förändras (Higgott 2008:626f). Institutioner har ett eget liv och genererar både ordning och förändring och utvecklas som ett resultat av positiva och negativa erfarenheter (Olsen 2009:4;12).

Den nyinstitutionella forskningen tar i beaktande både aktör och struktur i förståelsen för utfallet av politik och menar att det är av metodologisk nödvändighet att förstå en utveckling över tid. Den beroende variabeln för utfallet av politik anses vara institutioner som karakteriseras av hög grad av stabilitet och obenägenhet till förändring. Institutioner argumenteras för definierar agendan och vad som är politiskt möjligt att realisera, och dess centrala roll består i att tillhandahålla regler för aktörer, vilket begränsar manöverutrymmet. Historiska omständigheter, kontextuella faktorer, normer och värderingar tas i beaktande. Genom att analysera institutionella arrangemang och kontextuella faktorer kan vi förstå hur institutioner hanterar samma problem olika, vid olika händelser och vid olika tidpunkter. I händelse av att det öppnas upp möjlighet för förändring kan stater finna olika lösningar och producera varierande utfall (Hudson & Lowe 2009:174ff; 184f; 192).

4.1.1 Spårbundenhet

Institutioner fungerar som en barriär mot förändring och är svåra att reformera, vilket förklaras genom spårbundenhet (ibid:176f). Historiska processer genererar självstärkande spårbundenhet där sannolikheten att fortsätta längs samma spår ökar över tid som en konsekvens av att kostnaderna att byta till ett annat spår ökar drastiskt. Varje steg längs samma spår ökar attraktionskraften hos nya generationer och effekten blir ackumulerande och självförstärkande. Självförverkligande sociala processer upprätthåller identiteter och intressen genom social interaktion och påverkar vår uppfattning om världen. Alternativa lösningar blir inte längre en potentialitet, vilket utökar förståelsen för svårigheterna att transformera existerande uppfattningar om den sociala världen. Frågor om sekvensbedömningar och val av tidpunkt och urskilja *formativa moment* är grundläggande i analys av spårbundenhet, vilket belyser den temporala betydelsen (Pierson 2004:21;18f;39). Spårbundenhet illustrerar det nyinstitutionella antagandet att tidigare beslut har stor inverkan och begränsar framtida beslut. Den nyinstitutionella forskningen kritiserar för oförmågan att teoretisera politisk förändring, vilket innebär svårigheter att förklara drastiska omvälvande processer och diskontinuitet med det förflutna. För att förklara politisk förändring krävs därför mer utvecklade teorier och att samtliga analysnivåer inkluderas (Hudson & Lowe 2009:179;187;191).

4.1.2 Formativa moment

Externa faktorer och exogena chocker öppnar upp för förändring, vilket är tillfälliga reaktioner mot period av stabilitet och tröghet (Allison & Zelikow 1999:172; Hudson & Lowe 2009:192; True m.fl 2007:156). En situation som kan liknas vid ett vägskafl öppnas upp under *formativa moment*. Beslut om fortsatt agerande kan vara att stå fast vid rådande policy eller frångå den, vilket kan komma att innebära förändring (Lindgren 2003:9) och den vardagliga politiken präglad av tröghet och stabilitet komma att frångås (Gustavsson 2003:170).

4.2 Ordningsproblemets sociala karaktär

Den ordningsskapande processen drivs av dynamiska kognitiva mekanismer. Hur information framställs och hur uppmärksamhet skiftar från en fråga till en annan påverkar aktörers uppfattningar och värdesystem (Sabatier & Weible 2007:192ff; Schlager 2007:298). Taylor (2004:23f) introducerar begreppet *social imaginary*, i syfte att utöka förståelsen för kontextualitet och föränderlighet i den sociala världen, vilket påverkar hur människor tar till

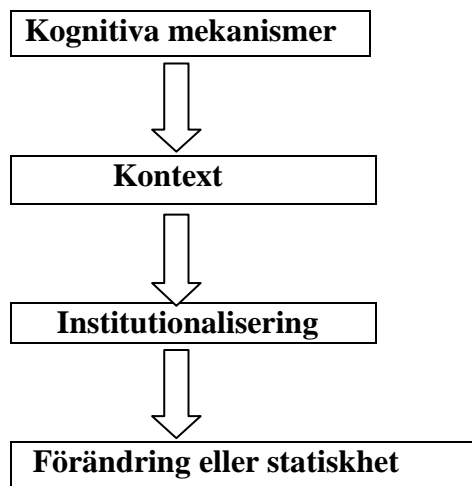
sig nya influenser och kan se sig själv i ett större sammanhang, vilket möjliggör att uppvisa lojalitet och identifiera sig med större enheter bortom nationalstaten.

Institutioner är mänskliga produkter och påverkar människors normativa övertygelse. Åtagande mot institutioner sker genom socialisering, inläring och deltagande. Identifikation är en grundläggande process för att förstå hur regler efterföljs. Identiteter, normer, omständigheter och uppfattningar kan ge upphov till kollektiv bekräftelse och komma att förändras och motverka eller främja institutionell förändring (Olsen 2009:10ff).

Institutionalisering är en kognitiv process som styr människans sätt att organisera kunskap och tolka ny information, och har en grundläggande betydelse för hur en gemensam identitet överförs från generation till generation (ibid; Johansson m.fl. 2001:14f). En formalisering och standardisering av aktörers beteende reducerar osäkerhet. Påtvingande medel för att upprätthålla regler blir inte nödvändigt eftersom konsensus hos inblandade aktörer är rådande och regler efterföljs. Institutioner kan utvecklas genom inläring och anpassning och är i viss mån beroende av externa händelser (Olsen 2009:10).

Men inläring kan inte med säkerhet antas inträffa. Aktörer opererandes i varierande komplexa sociala kontexter är oftast tendentiösa. Aktörer tar till sig information genom 'mentala kartor' och genom 'perceptiva filter' konfirmeras och filtreras information bort som kontrasterar mot det egna värdesystemet, och information som ger stöd för det egna värdesystemet prioriteras. Dessa 'mentala kartor' blir självförstärkande och påverkar uppfattningar och värdesystem. Inom grupper där intressen och identitet framkallas och upprätthålls genom interaktion, blir denna självförverkligande spårbundenhet mer påtaglig. Idéer och normer delas med andra sociala aktörer och är att betrakta som självförstärkande sociala processer (Pierson 2004:39; Sabatier & Weible 2007:194; Bucchi 2002: 29; Bloor 1991:25).

Diskussionen om ordningsproblemets sociala karaktär påtalar dess komplexitet och dynamik. Sociologiska analysverktyg fokuserar på den kontextuella betydelsen och föränderligheten i vårt sociala medvetande och även obenägenheten till förändring, statiskheten och spårbundenheten, som präglar det sociala livet.

Figur 5: Teoretisering av förändring och statiskhet

4.3 Förändring av det globala politiska rummet och det internationella samhället

Solidarismen argumenterar för att det internationella samhället blivit mer sammanfogat och inte är konstruerat runt stater, utan individer. Globaliseringen har förändrat normer och regler och synen på staten och suveränitet, vilket utmynnat i ett ökat behov av samarbete. Institutioner anses ha förmågan att hantera globala frågor och stater ser fördelar i att samarbeta i en anarkisk värld oavsett hur makt är fördelad och hur idéer skiljer sig. Regler efterföljs utan överordnad auktoritet eftersom det är en ömsesidig fördel, vilket leder till viss grad av tillförlitlighet och att förväntningar skapas som reducerar osäkerhet (Biermann & Pattberg 2008:279; Hurrell 2007:6f;15;29). Det internationella systemet har blivit mer mottagligt för socialt konstruerade normer och regler, vilket genom den ökade interaktionskapaciteten och internationella- organisationers, regimers och institutioners inverkan har medfört till en större medvetenhet om delaktigheten i ett internationellt samhälle (Buzan & Little 2000:296f; Martinelli 2007:438).

Politiska funktioner som tidigare endast hade legitimitet och utfördes inom statens gränser har överförts till institutioner, och nya institutionella aktiviteter har bidragit till decentralisering och en tilltagande regionalisering med överstatliga politiska inslag (Olsen 2009:15; Hettne m.fl. 2006:53; Slaughter 2004:5). Staten konkurrerar bland andra aktörer på en större och mer komplex arena om att finna lösningar på problem och hantera ordningen, och bör inte betraktas som den enda legitima och suveräna aktören i det internationella samhället (Hurrell 2007:115). Den territoriella integriteten och suveränitetsprincipen har

ersatts av en kompromiss om gränsöverskridande verksamhet mellan stater (Buzan & Little 2000:358f; Martinelli 2007:438).

Globaliseringen och nationalstatens förändrade roll och hantering av ordningsproblemet innebär att den traditionella förståelsen för internationell politisk ordning är inadekvat (Hurrell 2007:248; Slaughter 2004:5), vilket åskådliggörs av de empiriska illustrationer som följer. En utveckling mot att stater kompromissat sin suveränitet och öppnat upp sina territoriella gränser går att urskilja inom EU och specifika sakpolitiska områden (Buzan & Little 2000:358ff), vilket möjliggör antagandet om en förändring av sättet att hantera ordningsproblemet inom internationell politik.

4.3.1 Förändring av organisationsenheter

Governanceperspektivet argumenterar för att institutioner och statliga organisationer står inför nya utmaningar som består av horisontellt koordinerade och självorganiserade nätverk (Hedlund & Montin 2009:10; Lundqvist 2011:134; Adam & Kriesi 2007:130f). Globaliseringen, en tilltagande individualisering och den teknologiska utvecklingen anses vara de makrosociologiska processer som förklarar förändringen (Lundqvist 2011:158). Inom nätverksteori förklaras nätverk vara de beroende variabler som påverkar styrsystemets utformning och som bidragit till att styrsystemets struktur förändrats. Nätverksteori motsätter sig traditionell analys av politisk ordning och betraktar inte aktörer som automatiserade och isolerade, utan sammanlänkande. Statens makt argumenteras för att ha urholkats, och antas inte självständigt kunna hantera ordningsproblemet (Adam & Kriesi 2007: 131; 146; Hedlund & Montin 2009:10; Lundqvist 2011:134; Slaughter 2004:9). Aktörer hanterar frågor och problem i parallella subsystem. Informationsutbyte och kontinuerlig kommunikation koordinerar aktörers intressen och etablerar relationen mellan aktörer. Nätverken kan röra sig mellan territoriella gränser och existerar på transnationell, regional, nationell och lokal nivå (Slaughter 2004:15f; Adam & Kriesi 2007:137). Interaktionen mellan aktörer påverkas av institutioner, värden, föreställningar, normer och idéer (Adam & Kriesi 2007:131), som antas vara det klistret som håller samman nätverken (Lundqvist 2011:144).

För att förstå nätverkens funktion krävs hantering av den komplexa interaktionen mellan transnationella aktörer och förståelse för att regioner och länder hanterar och konstruerar problem annorlunda. Nätverken kan - i likhet med institutioner - fungera som en barriär mot förändring, eftersom gemensamma föreställningar och värdesystem cementerats (Adam &

Kriesi 2007:143; 179; Bjereld & Demker 2011:30). Nätverkens grundläggande element består i aktörers distribution av makt och interaktionsstrukturen mellan aktörer (Adam & Kriesi 2007:134;148). Förändring tillkommer genom externa händelser och exogena chocker, vilket kan innebära att samhällen omformas och bidra till desillusionering av maktförhållandena mellan aktörer och etablerade relationer (ibid:142f), vilket påverkar den politiska ordningen.

4.3.2 Förändrad hantering av den internationella politiska ordningen

Hobbes (2006:70ff) ansåg att det destruktiva naturtillståndet genom ett samhällskontrakt och mänsklig självbevarelsedrift kunde tämjas och var normativ i den meningen att om man erkände problemets existens kunde ordning skapas.

Smiths teori om *komparativa fördelar* och genom att låta *den osynliga handen* verka fritt är ett svar på den hobbesianska utmaningen och antyder en automatisk, spontant framväxt ordning (Smith 1978:203; Burchill 2005:73; Keohane 2006:320; Badersten 2002:50f; 57; Hurrell 2005:35). I resonemanget står altruism och samarbete i motsättning till egoism och individualism (Lundqvist 2011:55), och genom den spontana ordningen garanteras att staters intresse är förenligt med det gemensamma intresset (Badersten 2002:50f). Hobbes individualistiska modell är felaktig. I enighet med Lundqvist (2011:47f) tror jag inte vi utvecklades som konkurrerande individer utan var i behov av gemensamma lösningar på problem, och präglas av altruism och ömsesidighet för att hålla tillbaka och begränsa konkurrensen. Det allmänna intresset utvecklades för att samhället skulle kunna överleva och för att generera kollektiva överlevnadsfördelar (ibid). En hobbesiansk beskrivning av en internationell ordning kan på empiriska grunder avfärdas (Hurrell 2007:26).

Traditionell analys av politisk ordning	Teoriutvecklande analys av politisk ordning
Stater agerar utifrån egenintresse och rationella kalkyleringar.	Stater och aktörer agerar utifrån den givna kontexten. Stater och aktörer är rationaliserande inte rationella.
Stater är de centrala aktörerna i analys av politisk ordning. Icke-statliga aktörers inverkan är obefintlig.	Staten är ingen monolitisk och instrumentell aktör. Nätverksförbindelser och icke-statliga aktörer har inverkan.
Stater strävar efter säkerhet i en potentiellt konfliktfylld värld.	Stater har skapat kollektiva säkerhetssystem att hantera ordningen.
Stater försöker utöka och balansera sin makt gentemot andra stater.	Stater ser ömsesidiga fördelar i att samarbeta.
Det internationella systemets struktur styr staters agerande.	Hur stater responderar och hanterar det internationella systemets struktur styr staters agerande.
Kollektiva handlingsalternativ är begränsade.	Kollektiva handlingsalternativ är inte begränsade.

Figur 6: Teoretiska motsättningar i analys av internationell politisk ordning

4.4 Nationalstaten ur ett normativt perspektiv

Det finns anledning att misstänka att nätverken endast tillgodoser ett fåtal aktörers intressen och är oförmögna att upprätthålla ordning (Lundqvist (2011:161). Lundqvist (2011:213) ställer frågan om det finns anledning att hålla fast vid staten och det kollektiva om samhället utgörs av en aggregering av individer som inte har någon del i den sociala ordningen och inte har några gemensamma intressen. Svaret är ja.

Vi är altruistiska varelser som genom kollektiva åtgärdsmekanismer skapar och upprätthåller ordning. Den kollektiva enhet och legitima aktör som bäst kan garantera säkerhet, tillgodose det gemensamma intresset och upprätthålla ordning är nationalstaten (Sörensen 2006:346). Nationalstaten argumenteras för anpassat sig efter nya omständigheter och antagit nya strukturella former (Pierson 2004:138f) och har transformerats utan att försvinna, och utgör en stor del av problemet, men står även för tillförlitlighet och är en stor del av lösningen på ordningsproblemet (Hurrell 2007:27). I normativ mening behövs de

traditionella organisationerna och institutionerna för att upprätthålla politisk ordning (Slaughter 2004:8; Lundqvist 2011:164).

4.5 Vad är nytt inom governanceperspektivet och nätverksteori?

Horisontell organisering genom informella nätverk har alltid varit en del av staten (Hedlund & Montin 2009:12ff; Lundqvist 2011:136; Slaughter 2001:10). Vad är då egentligen nytt? (Lundqvist 2011:161). Governanceperspektivets antagande om en tidigare enhetlig monolitisk stat och en statscentrerad struktur är en illusion. Idén om staten som suverän och hierarkisk är och har aldrig varit gångbar (ibid:163f; Hedlund & Montin 2009:12ff). Styrsystemets påstådda nya grundvalar är tvivelaktigt i hänseende till både det som varit och det som är, och kan därmed inte argumenteras för vara särskilt nytt eller unikt (Lundqvist 2011:136; Adam & Kriesi 2007:132).

Staten är den centrala enhet som överallt närvarar i samhället, och som innehar förmågan att indirekt styra över nätverken och upprätthålla ordning, vilket negligeras inom governanceperspektivet (Lundqvist 2011:7;163f). Det finns anledning att inta en skeptisk hållning till påståendet om att nya relationer mellan samhälle och stat har utvecklats och att styrsystemet förändrats. Den statliga styrningen inom governanceperspektivet argumenteras för att ha förändrats från ”hård” till ”mjuk” (Hedlund & Montin 2009:9;205), vilket kan översättas från formell till informell styrning, och som jag i enlighet med Lundqvist (2011:171) menar är ett tvivelaktigt påstående. Antagandet att styrningsprocesser i mer väsentlig utsträckning präglas av nätverksrelationer än av formella hierarkier är en empirisk fråga, som jag i linje med Lundqvist (2011:171) menar är ett inkorrekt påstående.

4.6 Teori, ideologi och kunskap

En teori måste kunna demonstrera empiriska regelbundenheter och lokalisera mönster och händelser och även förklara varför saker inträffar, och ibland inte inträffar (Bloor 1991:21). Vad som blir en norm är beroende av mottagandet. Sociala grupper ger teorier värde och trovärdighet, vilket inte automatiskt innebär att teorin är överensstämmande med verkligheten (ibid:43). Sambandet mellan kunskap och samhälle är uppenbart. Kunskap är en process kopplad till sociala institutioner och grupper med olika uppfattningar, vilket samtidigt är sammanhängande med auktoritet och makt (ibid:53). Teorier produceras i en samhällelig kontext och kunskap är en kollektiv kulturell produkt som vilar på konsensus (ibid:44). Teorier är en återspegling av sociala ideologier. För att ta till oss samhället som en helhet

använder vi simplifierade bilder av hur samhället är konstituerat. De sociala ideologierna påverkar teorierna vi använder för att förstå samhället och kan betraktas som produkter av våra ideologiska övertygelser med förmågan att förändras när de ideologiska övertygelserna förändras (ibid:75;80) och som aldrig dör, utan går i och ur mode. Gamla idéer kan förpackas på nytt i mer tilltalande former (Lundqvist 2011:23).

Det är sannolikt att termerna nätverk och governance är en förändring av språkbruket snarare än en samhällsförändring (ibid:157). Governanceperspektivets framtidsutsägelser har potential till att bli en självuppfyllande profetia varför det finns anledningen att inta en skeptisk hållning och ifrågasätta vad det är som skapar samhällsförändring och vem som gagnas av konstruktionen nätverkssamhället (ibid:189).

Två frågor är i sammanhanget viktiga att ställa: Är ordning en spontan eller medveten utveckling? Är den påstådda samhällsförändringen governanceperspektivet argumenterar för en spontan utveckling, eller är det en medveten ideologiskt skapad utveckling för att dölja det som faktiskt händer?

4.7 Medveten eller spontan organisering?

Det kan argumenteras för att samhällsvetenskapen är beroende av idén och antagandet att väldigt få saker i det sociala livet kan betraktas som slumpmässigt (Chaturvedi & Painter 2007:377). Lundqvist (2011:178) menar att påståendet om organisationsnätverkens egenskaper på empirisk grund kan avfärdas. Institutioner tillkommer genom avsikt och medveten design som ett resultat av kulturell utveckling (ibid:27). Det politiska styrsystemets organisering sker genom medvetet skapade institutioner och organisationer för att hålla samman storskaliga samhällen (ibid:32;178). Dimensionerna informell och formell har inte försvunnit. I själva verket bygger det spontana, horisontella och informella på medvetna, vertikala och formella förhållanden (ibid:155f; 164).

Jag anser i enlighet med Lundqvist (2011:166) att governanceperspektivets centrala problem är att statens försämrade förmåga att hantera samhället och de stora samhällsförändringarna som gått att urskilja under senare tid inte är en spontant framkallad ordning genom självreglerade nätverk, utan att en medveten, möjligen ideologiskt baserad handling ligger bakom.

4.8 Medveten eller spontan ordning?

I förståelsen för hur ordning uppstått i Europa argumenteras för att en kontraktsteoretisk ordning och en spontant framväxt ordning inte nödvändigtvis behöver separeras. Den europeiska ordningen argumenteras för ursprungligen var intentionell (Hobbes 2006:111), som med ökad interaktionskapacitet och under förutsättning att samarbete av stater betraktades som ett plussummespel, givit upphov till interdependens och spontana effekter (Smith 1978:203). De två synsätten argumenteras förenas. Det spontana synsättets förklaringsvärde ligger i synen på samhällsordningen som inte uteslutande en aktörsdriven rationell process, utan att normer, traditioner och värdesystem anses vara de fundament som upprätthåller och skapar ordning. Det europeiska samarbetet grundades som en reaktion på *säkerhetsdilemmat* och utvecklades till en föreställning om interdependens. Europa anses av bedömare tagit sig ur ett destruktivt hobbesianskt anarkiskt tillstånd och befinner sig i en kantiansk uppfattning om den eviga freden (Batora 2003:12).

5 Empiriska illustrationer

EU och klimatfrågan utgör empiriska illustrationsexempel i syfte att belysa hur ordningsproblemet hanteras och konstrueras annorlunda beroende på sakfråga och region, som berör studiens två sista frågeställningar.

5.1 EU:s konstruktion och hantering av ordningsproblemet

Stater har inom EU anslutit sig till ett legalt ramverk och är bundna genom regler och lagstiftning, vilket skapar nya förutsättningar för stater att samarbeta och hantera ordningsproblemet. Säkerhet hanteras inte genom maktbalans och gemensamma upplevda hot, vilket skapar förutsättningar för stater att samarbeta och utmanar statens dominant roll inom internationell politik. Ordningsproblemet hanteras annorlunda inom EU, som rört sig bort från idén om internationell anarki till förmån för ett integrerat samarbete och en komplex interaktion mellan överstatliga och mellanstatliga processer (Batora 2003:20f;11f; Goldmann m.fl. 2000:2; Carnoy & Castells 2001:13; Slaughter 2004:11; Sörensen 2006:253). EU utgör ett konkret exempel på att en region kan utvecklas genom inläring, anpassning och integration. EU är att betrakta som både en enhet och ett subsystem och är en ny politisk ordning och ett nytt stadium i den europeiska statens utveckling (Olsen 2009:25; Higgott 2008:623; Hurrell 2007:1).

Politiken har blivit mer komplex och nya institutioner har utvecklats parallellt med gamla, vilket främjat samarbete och integration (Olsen 2009:25). En potentialitet är att auktoritetsstrukturen inom EU inte bestäms utifrån territorium utan utvecklas till ett system som för samman suveräna stater under ett högre multilateralt bestämmande, vilket utgör exempel på att suveränitetsprincipens innebörd förändrats (Buzan & Little 2000:359; Krasner 2000:119; Spruyt 2002:145; Bjereld & Demker 2011:109f).

5.1.1 Den sociala europeiska ordningen

Ordning har i ett multikulturellt europeiskt samhälle skapats genom att uppmuntra till en mångfald av nationella identiteter snarare än en sammanfallande homogen europeisk identitet. Integrationsprocessen har inneburit att människors lojalitet och identitetsband kan tolkas

övergå till större enheter från att varit knutna till nationalstaten. Statens roll som självständig och suverän aktör är därmed inte självklar (March & Olsen 2008:9; Cram 2009:105ff; Hettne m.fl. 2006:41). Sammanhållningen i ett etablerat system kan genom identifikation med en större enhet stå inför hot. I en europeisk kontext ligger svårigheterna att främja en gemensam identifikation med större enheter bortom nationalstaterna. Problemet ligger i hur politisk ordning i multikulturella samhällen upprätthålls. Mellanstatliga nätverk har påverkat identitetsdiskurser inom EU mot en uppfattning och delaktighet i en post-nationell europeisk identitet (March & Olsen 2008:9). Nätverksförbindelser är att betrakta som sociala strukturer, uppbyggda på lojalitet och ömsesidighet där politiken skiljer sig från andra hierarkiska institutionella former (Ansell 2008:78).

Att utveckla gemensamma institutioner och samtidigt ge beskydd åt kulturell mångfald är en svår balansgång. För att nå politisk enighet inom EU argumenteras för att en nödvändig utveckling är att inte försöka uppnå kulturell homogenitet, utan främja den existerande kulturella mångfalden (March & Olsen 2008:9f). Människor är inte bärare av en ”singulär” identitet, utan våra identiteter kan snarare betraktas som ”multipla” och inte nödvändigtvis ömsesidigt uteslutande, som beroende på det kontextuella sammanhanget kan få olika betydelse och inte behöva kollidera med varandra, utan samverka (Sen 2006:22,116).

5.1.2 Med reservation för naiv entusiasm

Sättet vi talar om global governance och internationell ordning är inte politiskt neutralt och kan leda till en naiv tro att ordning inom internationell politik kan hanteras på likartat sätt som inom stater (Hurrell 2007:20). Två paradoxala utvecklingslinjer kan urskiljas i Europa som ställer Hobbes och Smiths tankar mot varandra, och negligerar en kantiansk uppfattning om den europeiska ordningen. Uppfattningen om en positiv europeisk integrationsprocess och känslan av ett enat europeiskt samhälle kontrasterar mot utvecklingen av ett konfliktfyllt, splittrat och fragmenterat Europa, där enskilda stater genom att prioritera det nationella intresset motsätter sig maktöverträdelse till överstatliga organ och hämmar integrationsprocessen. Det går inte att utesluta en återgång till en nationalistisk aggressivitet. Betydelsen av det nationella intresset har inte försvunnit. Idén om det integrerade Europa vilar inte på en lika solid grund som bedömare anser (Hettne m.fl. 2006:408; Johansson m.fl. 2001:12; Batora 2003:13). Av den anledningen reserverar jag mig för att betrakta det europeiska samarbetet med naiv entusiasm.

Europa representerar inte en enhetlig modell för hur ordningsproblemet hanteras i resten av världen (Hurrell 2007:1;9). De europeiska staterna argumenteras för utanför Europas gränser anpassar sig till en traditionell hantering av ordningsproblemet, genom en återgång till maktintressen och skepticism mot andra staters intentioner, vilket innebär att ordningsproblemet kvarstår utanför Europas gränser (Batora 2003:13).

En sannolik analys landar i att den internationella ordningen hanteras genom en samexistens av traditionella antaganden, där staters intressen är av betydelse, och solidaristiska argument om att institutioner, normer och regler förändrats och har betydelsefull inverkan. Det westfaliska systemet har i den meningen inte försvunnit även om man inte kan betrakta ordningen som deterministisk och staten som en monolitisk, instrumentell enhet (Hurrell 2007:1;9). Icke-statliga aktörer har skapat sfärer av auktoritet, och den nya auktoritetsstrukturen innebär att man kan tala om två differentierade politiska världar. En värld av icke-statliga aktörer utan suveränitet som kan betraktas multicentrisk, och en annan statscentrisk värld bestående av nationalstater, där den traditionella suveränitetsprincipen står fast (Pattberg & Stripple 2008:372).

5.1.3 EU:s strukturella makt

EU:s makt kan utifrån ett institutionalistiskt perspektiv analyseras i termerna ”hard power” och ”soft power”. Joseph Nye (1990) myntade begreppet ”soft power”, som innehar likheter med den neo-gramscianska teoribildningen (Cox & Sinclair 1996), och syftar till förmågan att utan våld få en annan aktör att sträva mot samma mål genom en attraktiv och tilltalande kultur, ideologi och stabila institutioner, vilket kontrasterar mot begreppet ”hard power” som avser maktutövning att genom hot om våld eller direkt våld få en annan aktör att göra någonting som aktören inte annars gjort (Keohane & Nye 1998:86). Nye (1990:160) och (Slaughter 2004:4) menar att betydelsen av den mjukare formen av makt har ökat på bekostnad av den hårdare formen. EU har förmågan att genom strukturell-, mjuk och social makt attrahera andra aktörer genom att sprida tilltalande normer och idéer och påverka institutionella arrangemang, regler och sättet att hantera ordningen att efterfölja den europeiska modellen (Keukeleire 2003:46; Martinelli 2007:438).

5.1.4 Europas diffusion

Globaliseringen kan argumenteras fungeras som en fortsättning på det europeiska miraklet med andra medel. Berättelsen om det europeiska miraklet grundas på att det globala politiska rummet formats av en aktör – Europa - som oberoende av influenser från andra civilisationer format historien och exporterat sitt sociopolitiska system. Diffusionen har handlat om hur man får resten av världen att efterlikna Europa och hur man försökt skapa förutsättningar för fred och samarbete, och byggt upp institutioner utan att ta hänsyn till aktörer, processer och strukturer. Globaliseringen har betraktats som en neutral, naturlig och spontan process. Globaliseringen är varken neutral, naturlig eller spontan (Hall 2010:5;8;16; Carnoy & Castells 2001:3).

Vi bör iaktta försiktighet när vi talar om världsordningen som ett kollektivt socio-spatialt medvetande, och ifrågasätta ignoransen och antagandet att vi har monopol på sanningen och att resten av världen organiseras av och runt oss (Chaturverdi & Painter 2007:393). Världsordningen är inte en spegelbild av Europa.

5.2 Klimatfrågan

Inom statsvetenskapen är det av nödvändighet att aktualisera de ekologiska problem som ställs inför och klimatfrågans påverkan på politiken. Den ekologiska krisen påverkar samhället och allt mänskligt liv (Lundqvist 2011:192f).

5.2.1 Slutet på världen så som vi känner den?

Klimatfrågan kan betraktas som ett *formativt moment* och en långtgående osäker kausal process med potential att underminera existerande organisatoriska former, och förändra den fysiska geografin (Hurrell 2007:219). Vi kan inte längre nonchalera ändligheten i vår civilisationsmodell. Klimatfrågans ackumulation innebär att lösningar på problemet inte handlar om enstaka korrigeringar, utan om en radikal kursändring (Leggewie & Welzer 2010:59). Det är inte möjligt att fortsätta vandra på samma upptrampade stigar (Lundqvist 2011:192f).

Pierson (2004:4f) menar att för att göra teoretiska antaganden om den samtida sociala världen krävs en återgång till historien för att förstå hur den hänger samman. Traditionellt har samhällsvetenskapen deducerat empirisk kunskap genom att testa teorier och generera hypoteser mot historiska erfarenheter. Global environmental governance ifrågasätter - som ett resultat av den framtidsorienterade inriktningen - förmågan att härleda kunskap genom

historiska erfarenheter (Biermann & Pattberg 2008:28). Det finns ingenting i vår historiska erfarenhet som tyder på en utveckling mot att hantera andra frågor på likartat sätt som den globala miljöfrågan. Klimatutmaningen passar inte in i den värld så som vi känner den och det krävs kanske att en ny historia om oss själva berättas (Leggewie & Welzer 2010:190).

5.2.2 Klimatfrågan – ett kollektivt problem

Miljöfrågan har kommit att betraktas som ett globalt kollektivt problem och hanteringen är gränsöverskridande och kräver gemensamt transnationellt agerande, vilket utgör något nytt och står i kontrast mot den territoriella och suveränitetsbaserade politiska ordningen (Bäckstrand 2006:316f). En gemensam styrning och hantering av klimatfrågan argumenteras för skapat ett globalt medvetande, där det existentiella hotet gör sig gällande inom alla kulturer och samhällen, vilket förändrar den rumsliga hanteringen av ordningsproblemet (Leggewie & Welzer 2010:43;46; Kössler & Mellber 2007:34). Den tidsliga hanteringen av ordningsproblemet förändras genom att kedjorna av orsak och verkan urvattnas. Vertikalt mellan generationerna och horisontellt mellan samhällena, kan man tala om att klimatförändringen rör sig. Framtiden är inte längre begränsad av samtida aktörers livslängd. Tidsrelationen mellan handling och handlingstid sträcker sig över flera generationsgränser (Leggewie & Welzer 2010:43;46;31; Kössler & Mellber 2007:34). Politiska processer som kräver långsiktiga lösningar ligger oftast bortom den politiska tidshorisonten, vilket utgör ett omfattande problem för en genomgripande lösning av klimatfrågan (Hurrell 2007:22; Pierson 2004:42).

5.2.3 Ett nytt sätt att styra och hantera en politisk sakfråga

Staters reducerade förmåga att hantera klimatfrågan, och en ökad medvetenhet om miljöproblemet, har givit upphov till att statens legitimitet ifrågasatts och pressat stater till att anta nya former av internationell lagstiftning och gemensam styrning bortom suveränitetsprincipen (Kössler & Mellber 2007:34; Hurrell 2007:218ff). I förhandlingarna om globala miljöavtal har icke-statliga aktörers deltagande ökat drastiskt, och instanser jämte de deltagande staterna haft stort inflytande. Klimatfrågan innefattar en mosaik av aktörer. Privata aktörer, multinationella företag och transnationella nätverk sammanlänkas och har möjlighet att styra, implementera normer och sätta agendan (Bäckstrand 2006:318; Pattberg & Stripple 2008:368; Biermann & Pattberg 2008:280ff; Hurrell 2007:217;236). Miljöfrågan hanteras både på nationell, regional och global nivå. Implementering och stiftande av lagar är vertikalt

fragmenterat mellan överstatliga, internationella och nationella nivåer av auktoritet, och horisontellt genom parallella lagstiftningsystem som upprätthålls av olika grupper och aktörer, vilket givit upphov till nya institutioner och mekanismer som resulterat i en samverkan av hantering och styrning av miljöfrågan (Biermann & Pattberg 2008:284; Pattberg & Stripple 2008:368). Territoriella rum öppnas upp. Global environmental governance öppnar upp möjligheten för styrning och hantering av frågor utan närvaro av en överordnad auktoritet och uteslutande mellan stater och kan ses som en lösning och ett verktyg i hanteringen av de problem mänskligheten är ställd inför (Biermann & Pattberg 2008:279ff; 282f; Leggewie & Welzer 2010:131f). För att förstå styrningsarkitekturen krävs att man analyserar det som händer bortom det traditionella mellanstatliga systemet och ser till de aktörer, mekanismer och regelverk som etablerats och påverkar. ”A transnational arena of climate governance” har kommit att ifrågasätta statens dominanta position inom internationell politik. Det traditionella mellanstatliga paradigmet inom IR är inadekvat i förståelsen för styrningen och hanteringen av klimatfrågan (Pattberg & Stripple 2008:379ff).

5.2.4 De sociala dimensionerna av klimatfrågan

Det är en ny situation präglad av stor osäkerhet och fara, och illustrerar nödvändigheten av att angripa problemet genom sociologiska tillvägagångssätt. Vi kan inte förstå klimatfrågans essentiella karaktär och utmaningarna vi är ställda inför utan sociologiska analysverktyg. Vi har blivit medvetna om den komplexa situationen och att vi inte har fullständig kunskap om vad som inträffar. Saker inträffar i den empiriska verkligheten som vi aldrig någonsin hade kunnat föreställa oss. Det är av nödvändighet att vi är medvetna om vår tidigare ignorans som avslöjats. När vi är ställda inför nya problem krävs att andra frågor ställs. Problem vi aldrig tidigare ställts inför kräver frågor som aldrig tidigare blivit ställda (ibid:84; 89ff; Berkhout 2010:566).

Den nuvarande situationen är präglad av ’sociologisk ambivalens’ inom forskningssamhället, där värdesystem och normer står i konflikt om hur de nya utmanande problemen ska lösas och hanteras. Den traditionella simplistiska förståelsen för vetenskap är inadekvat (Bucchi 2002:18). Klimatfrågan har livligt kommit att debatteras inom vetenskapssamhället som genomgått en transformation. Vetenskapen kan generera möjliga lösningar och utmynna i ett fördjupat internationellt samarbete och adressera staters intresse genom en inlärningsprocess av klimatförändringarna, vilket är en nödvändig men inte tillräcklig lösning på klimatutmaningarna (Falkner m.fl. 2010:4; Hurrell 2007:227; Ravetz

2006:66;77). Den ökade betydelsen av miljöfrågor är inte en linjär process och kan inte skiljas från politiken. Länken mellan ökad vetenskaplig kunskap och ett utökat internationellt samarbete och hantering av miljöfrågan är inte självklar (Hurrell 2007:229). Inläring kan inte med sannolikhet antas inträffa inom politiken som ett resultat av självförverkligande spårbundenhet.

Klimatfrågan är en *oförutsedd konsekvens* av industrialismens frammarsch (Ravetz 2006:16), som kan betraktas som ett *formativt moment* med potential att förändra den fysiska geografin och underminera existerande organisatoriska former. Klimatfrågan utmanar hur den politiska ordningen upprätthålls och konstrueras (Hurrell 2007:219).

5.2.5 Europas diffusion av klimatfrågan

EU försökte under Köpenhamnsmötet exportera den europeiska synen på klimatfrågan till resten av världen, men misslyckades, och mötet kom att betraktas som en diplomatisk katastrof. Den nödvändiga frågan att ställa i sammanhanget är om Köpenhamnsmötet var ett diplomatiskt misslyckande bara för att frågan inte kom att hanteras på europeiska premisser och villkor?

Köpenhamnsackordet mottogs med entusiasm och sågs som en framgång i andra regioner och länder. Det stora målet att involvera nyckelaktörerna i processen uppfylldes, och man lyckades komma överens om ett transparent ramverk för bedömningar av länders utsläpp och en åtgärdsstrategi för hjälp till utvecklingsländerna (Doniger 2009:1f). EU:s misslyckade försök att exportera sättet att hantera klimatfrågan signalerade en motsättning till resten av världen, vilket enligt mitt förmenande även berör Europas försök att exportera idéer och normer om hur ordningsproblemet bör konstrueras och hanteras, vilket skiljer sig från resten av världen.

- Klimatfrågan är ett kollektivt globalt problem.
- Alla länder, både de industrialiserade länderna och utvecklingsländerna bidrar i varierande utsträckning till utsläppsökningen och klimatförändringen.
- Den globala klimatutmaningen ställer frågor om distributionen av utsläppsnivåer mellan länderna och är nära sammankopplat med frågor om ekonomisk utveckling.

(Källa: Hadjilambrinos 1999:521)

Figur 7: Klimatfrågans essentiella karaktär

6 Har rummet segrat över tiden?

I kapitel två diskuterades uppsatsens första frågeställning – hur vi bör studera och förstå ordningsproblemet inom internationell politik - vilket fungerade som uppsatsens normativa utgångspunkt. I följande avslutande kapitel redogörs för hur de resterande frågeställningar besvarats.

Rummet har inte segrat över tiden. Världsordningen är inte rumslös. Globaliseringen innebär inte homogenisering (Hudson & Lowe 2009:132f; Chaturverdi & Painter 2007:388).

6.1 Parallellsystem

För att återknyta till uppsatsens andra frågeställning - hur styrsystemets konstruktion påverkar den internationella ordningen och om vi kan se en förändring från government till governance - argumenteras för att nätverk och institutioner inte konstituerar ett nytt styrsystem, utan fungerar som parallellsystem i en komplex horisontell och vertikal struktur (Adam & Kriesi 2007:130), och interagerar parallellt med traditionella mellanstatliga relationer, vilket möjliggör antagandet om ett nytt sätt att analysera internationell politisk ordning (Slaughter 2004:15f).

Den nya auktoritetsstrukturen kan ses som en ny ontologi där inte endast stater har auktoritet, utan konkurrerar om auktoritet med andra aktörer. Tendensen mot en successiv institutionalisering av en transnationell offentlig sfär har öppnat upp nya rum och förändrat aktörers normer och idéer till att finna lösningar och hantera frågor bortom nationalstaten, vilket kräver mer utvecklade analysverktyg för att förstå (Pattberg & Stripple 2008:372).

Global governance är en relativt svag styrelseform, vilket belyses genom svårigheterna att hantera miljöfrågan som ännu står och faller i händerna på nationalstater (Hudson & Lowe 2009:132f).

6.2 Statens nya roll och förmåga att hantera ordningsproblemet

I diskussionen kring uppsatsens tredje frågeställning - hur staten anpassat sig till nya omständigheter och hanterar ordningsproblemet annorlunda i relation till traditionella

uppfattningar - konkluderas att nationalstaten har transformerats utan att försvinna. Suveränitetsprincipen har genomgått en process och vi lever i en värld av differentierade suveräniteter; en komplex utveckling av en situation av varierande dominerande enheter som funktioner inom differentierade sektorer (Cornoy & Castells 2001:6; Hurrell 2007:27; 67; Olsen 2009:10; Buzan & Little 2000:358ff).

Historiskt formade institutioner och uppfattningar om hur världen är konstruerad är fortfarande av central betydelse (Hall 2010:17; Slaughter 2004:8), vilket kan förklaras genom spårbundenhet och relativa fördelar. Staten är fortfarande en attraktiv organisationsenhet, och i avsaknad av hållbara alternativ och den höga kostnaden att finna andra lösningar, innehar förmågan att hantera ordningsproblemet.

6.3 EU och klimatfrågan

För att återknyta till studiens två sista frågeställningar som berör hur ordningsproblemet hanteras annorlunda inom EU och i relation till klimatfrågan kan följande konkluderas:

Inom EU har en institutionaliserad hantering av ordningsproblemet gått att urskilja. Nya institutioner har etablerats i Europa utan att kollidera med existerande institutionella arrangemang och identiteter, utan fortlevt i parallellsystem opererandes på olika nivåer (Olsen 2009:10,17f; Pierson 2004:137), vilket besvarar studiens fjärde frågeställning.

Europa representerar inte en enhetlig modell för hur ordningsproblemet hanteras i resten av världen och utgör inte en ny världsordning, utan bör förstås som en parallell världsordning; en spatial ordning bortom det statscentrerade internationella systemets logik.

Klimatfrågan är ett globalt kollektivt problem och lösningarna kräver gränsöverskridande transnationellt agerande, vilket står i kontrast mot den territoriella och suveränitetsbaserade ordningen och hanteringen av ordningsproblemet (Ravetz 2006:16), vilket besvarar uppsatsens sista frågeställning.

Men även i relation till klimatfrågan tenderar förändringarna som inträffat överskattas. Processen är inte linjär och klimatfrågan kan inte skiljas från politiken. Länken mellan utökad vetenskaplig kunskap och ett växande samarbete och en förändrad styrning och hantering av miljöproblemet är inte uppenbar (Hurrell 2007:1; 9; 229; 235f).

Sammanfattningsvis öppnar EU och klimatfrågan upp för en radikalt annorlunda förståelse för hanteringen av ordningsproblemet, samtidigt som den statscentrerade hanteringen både i

relation till EU och klimatfrågan utgör grundläggande inslag. En sannolik slutsats av de förändringar som inträffat landar i att det westfaliska systemet inte försvunnit utan förändrats, och att ordningen hanteras genom en samexistens av pluralistiska och solidaristiska antaganden. Dessa två agendor är relaterade och interagerar i en komplex värld (ibid).

Genom studiens empiriska illustrationsexempel anser jag att frågeställningarna som berört hur ordningsproblemet hanteras annorlunda beroende på sakfråga och region besvarats, och att syftet - att belysa ordningsproblemet komplexitet - uppfyllts. Det globala rummets territoriella differentiering och nationalstaten som grundläggande politisk formation argumenteras för vara fall av *spårbundenhet*, och klimatutmaningen en *oförutsedd konsekvens* och ett exempel på ett *formativt moment* med potential att förändra eller förstärka existerande organisatoriska former, vilket teoretiskt underbyggs genom sociologiska förklaringsfaktorer, nätverksteori och den nyinstitutionella forskningen.

6.4 Parallella världsordningar

Istället för att tala om världsordningen som ett singulärt och integrerat utrymme bör vi möjligen tala om multipla konkurrerande ordningar och rikta uppmärksamhet mot mångfalden av olika former av ordningar, och att ordning och oordning inom det internationella politiska rummet kan existera parallellt på olika platser (Chaturverdi & Painter 2007:382). Ordningen och den rumsliga indelningen bör behandlas som en multipel, komplex och differentierad yta, och analyseras som en relationell politik inom ett relationellt rum. Den monolitiska, statscentrerade uppfattningen om det internationella systemet blir därmed lidande (ibid:391; Slaughter 2004:12).

www.shutterstock.com · 8716564

Figur 8: Parallellsystem och parallella världsordningar

Källförteckning

Agrell, W. (1998). *Konsten att gissa rätt*, Lund: Studentlitteratur.

Abu-Lughod, J. (1989). *Before European Hegemony: The World System A.D 1250-1350*. Oxford: Oxford University Press.

Adam, S & Kriesi, H (2007). "The network approach" i Sabatier, P. *Theories of the Policy Process*. Boulder: Westview Press.

Allison, G & Zelikow, P. (1999). *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. New York: Longman.

Ansell, C. (2008). "Network Institutionalism" i *The Oxford Handbook of Political Institutions*, Oxford: Oxford University Press.

Badersten, B. (2002). "Om ordningens problem" ur *Medborgardyg*. Stockholm: Natur och Kultur.

Bàtora, J. (2003). "Does the European Union Transform the institution of Diplomacy", Netherlands Institute of International Relations.

Balaam, D & Veseth, M. (2008). *Introduction to International Political Economy*, Fourth Edition, New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Berkhout, F. (2010). "Reconstructing boundaries and reason in the climate debate" i *Global Environmental Change*, vol 20, s 563-569.

Biermann, F & Pattberg, P. (2008). "Global Environmental Governance: Taking Stock, Moving Forward" i *Annual Review of Environment and Resources*, Vol 33.

Bjereld, U & Demker, M. (2011). *Den nödvändiga politiken: Makt och motstånd i en individualiserad tid*, Stockholm: Hjalmarson & Högberg Bokförlag.

Bloor, D. (1991) *Knowledge and Human Imagery*. Chicago: University Of Chicago Press.

Bucchi, M. (2002). *Science in Society: An Introduction to Social Studies of Science*. London: Routledge.

Burchill, S (2005). "Liberalism" i S. Burchill, A. Linklater mfl, *Theories of international relations*, Palgrave Macmillian.

Buzan, B & Little, R. (2000). *International Systems in World History: Remaking the Study of International Relations*. Oxford: Oxford University Press.

- Bäckstrand, K. (2007). "Global Miljöpolitik" i Gustavsson, J & Tallberg, J, *Internationella Relationer*, Lund: Studentlitteratur.
- Carnoy, M & Castells, M. (2001). Globalization, the Knowledge Society, and the Network State: Poulantzas at the Millennium" i *Global Networks*, vol 1, s. 1-18.
- Chase-Dunn, C, Taylor, P, Arrighi, G, Gills, B, Frank, A.G, Modelski, G. (1994). "Hegemony and Social Change", i *Mershon International Studies Review*, 38(2): 361-376.
- Chaturvedi, S & Painter, J. (2007). "Whose World, Whose Order?: Spatiality, Geopolitics and the Limits of the World Order Concept" i *Cooperation and Conflict*, 2007, vol 42, s 375-395.
- Cox, R. & Sinclair, T. (1996). *Approaches to World Order*, New York, Cambridge University Press
- Cram, L. (2009). "Introduction: banal Europeanism: European Union identity and national identities in synergy" i *Nations and Nationalism*, 15 (1), 2009, 101-108.
- Doniger, D. (2009). "The Copenhagen Accord: A Big Step Forward" i *Solving Global Warming*, dec 21.
- Falkner, R, Stephan, H & Vogler, J (2010). "International Climate Policy after Copenhagen: Towards a 'Building Blocks' Approach" i *Global Policy*, (2010).
- Fisher, F. (2003). "Beyond Empiricism: Policy Analysis as Deliberative Practice" i Hajer, M & Wagenaar, H. *Deliberative Policy Analysis: Understanding Governance in the Network Society*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Goldmann, K, Hannerz, U, Westin, C. (2000). *Nationalism and Internationalism in the Post-Cold War Era*, London & New York: Routledge.
- Gustavsson, J. (2003). Litteraturgranskning av Lindgren, K. *Vad styr ledaren? Om beslutsfattare och policyförändring i säkerhetspolitiska kriser*. Uppsala universitet, Institutionen för freds- och konfliktforskning, 2003 i *Statsvetenskaplig Tidsskrift* 2003/04, år 106, nr 2.
- Gustavsson, J & Tallberg, J. (2007). "Inledning" i Gustavsson, J & Tallberg, J, *Internationella Relationer*, Lund: Studentlitteratur.
- Hadjilambros, C. (1999). "For Richer or for Poorer? The Role of Science, Politics, and Ethics in the Global Climate Change Policy Debate" i *Bulletin of science, Technology & Society*, Vol 19, No 6, s 521-531.
- Hall, M. (2010) "Historiska berättelser om det globala politiska rummet: globaliseringsteori eller historisk sociologi och civilisationsanalys", Lund, Statsvetenskapliga institutionen.
- Hajer, M. (2003). "A frame in the fields: policymaking and the reinvention of politics" i Hajer, M & Wagenaar, H. *Deliberative Policy Analysis: Understanding Governance in the Network Society*, Cambridge: Cambridge University Press.

- Hajer, M & Wagenaar, H. (2003). "Introduction" i Hajer, M & Wagenaar, H. *Deliberative Policy Analysis: Understanding Governance in the Network Society*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Hedlund, G & Montin, S. (2009) "Governance som interaktiv samhällsstyrning - gammalt eller nytt i forskning och politik" i Hedlund, G & Montin, S, *Governance på Svenska*. Stockholm: Santéus förlag.
- Herz, J. (2006). "The Security Dilemma in the Atomic Age" i Williams, P, Goldstein, D, Shafritz, J, *Classic Readings and Contemporary Debates in International Relations*, Thomson Wadsworth.
- Hettne, B. (2005). *Från Pax Romana till Pax Americana: Europa och världsordningen*, Stockholm: Santerus Förlag.
- Higgot, R. (2008). "International Political Institutions" i *The Oxford Handbook of Political Institutions*, Oxford: Oxford University Press.
- Hobbes, T. (2006). *Leviathan*, Mineola, New York: Dover Publications, INC.
- Hoffman, S. (2000). "Nationalism and World Order" i Goldmann, K, Hannerz, U, Westin, C. *Nationalism and Internationalism in the Post-Cold War Era*, London & New York: Routledge.
- Howard, J. A. (2000). "Social Psychology of Identities" i *Annual Review of Sociology*, Vol. 26, s. 367-393.
- Hudson, J & Lowe, S. (2009). *Understanding the Policy Process*, Bristol: The Policy Press, University of Bristol.
- Hurrell, A. (2007). *On Global Order: Power, Values and the Constitution of International Society*. Oxford: Oxford University Press.
- Jervis, R. (2006). "Cooperation Under the Security Dilemma", i Williams, P, Goldstein, D, Shafritz, J, *Classic Readings and Contemporary Debates in International Relations*, Thomson Wadsworth.
- Johansson, R, Rönqvist, R, Tägil, S. (2001). "A Crisis of the Territorial State: Integration and Fragmentation in Europe" i Tägil, S. *Europe: The Return of History*, Lund: Nordic Academic Press.
- Keohane, R. (2006). "The Globalization of Informal Violence", i Williams, P, Goldstein, D, Shafritz, J, *Classic Readings and Contemporary Debates in International Relations*, Thomson Wadsworth.
- Keohane, R. & Nye, J. (1998). "Power and Interdependence in the Information Age" i *Foreign Affairs* Vol. 77, Nr 5 s. 81-94
- Keukeleire, S. (2003). "The European Union as a Diplomatic Actor, and Structural Diplomacy" i *Diplomacy and Statecraft*, Vol. 14, Nr. 3, pp. 31-56.

- Krasner, S. (2000). "Compromising Westphalia", i *International Security*, 20(3): 115-151.
- Kössler, R & Melber, H. (2007). "International civil society and the challenge for global solidarity" i Löfgren, M & Thörn, H. *Global civil society- More or less democracy?*, development dialogue, No 49, Nov 2007, Uddevalla: Media print.
- Leggewie, C & Welzer, H. (2010). *Slutet på världen så som vi känner den: Klimatet, framtiden och demokratins möjligheter*, Göteborg: Daidalos.
- Lindgren, K. (2003). *Vad styr ledaren? Om beslutsfattare och policyförändring i säkerhetspolitiska kriser*. Uppsala universitet, Institutionen för freds- och konfliktforskning.
- Lundquist, L. (2011). *Flocken i massamhället - den politiska ordningens villkor och uttryck*. Opublicerat manus. Lunds universitet, Statsvetenskapliga institutionen.
- March, J. & Olsen, J. (2008). "Elaborating the new Institutionalism" i *The Oxford Handbook of Political Institutions*, Oxford: Oxford University Press.
- Mapel, D. (1992). "The Contractarian Tradition and International Ethics" i Nardin, T & Mapel, D (red.), *Traditions of International Ethics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Martinelli, A. (2007). "Evolution From World System to World Society?" i *World Futures*, vol 63, no 5. s. 425-442.
- Moses, J. & Knutsen, T. (2007). *Ways of Knowing: Competing Methodologies in Social and Political Research*. Basingstoke: Palgrave.
- Nye, J. (1990). "Soft Power" i *Foreign Policy*, Nr 80 s. 153-171
- Olsen, J. (2009). "Change and continuity: an institutional approach to institutions of democratic government" i *European Political Science Review* (2009:1), s. 3-32.
- Osterhammel, J & Petersson, N. (2005). *Globalization: A Short History*, Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Pattberg, P & Stripple, J. (2008). "Beyond the public and private divide: remapping transnational climate governance in the 21st century" i *Int Environ Agreements*, published at springerlink.com.
- Pierson, P. (2004). *Politics in Time: History, Institutions and Social Analysis*, Princeton: Princeton University Press.
- Ravetz, J. (2006). *No-Nonsense Guide To Science*. Oxford: Paperback. New Internationalist Publications Ltd.
- Ripley, B. (1993). "Psychology, Foreign Policy, and International Relations Theory" i *Political Psychology*, Vol. 14, No. 3 (1993). S. 403-416.
- Robertson, A. (2006). "Globalisering" i Gustavsson, J & Tallberg, J, *Internationella Relationer*, Lund: Studentlitteratur.

Sabatier, P & Weible, C. (2007). "The Advocacy Coalition Framework: Innovations and Clarifications" i Sabatier, P. *Theories of the Policy Process*, Boulder: Westview Press.

Schlager, E. (2007). "A Comparison of Frameworks, Theories, and Models of Policy Processes" i Sabatier, P. *Theories of the Policy Process*, Boulder: Westview Press.

Sen, A. (2006). *Identitet och Våld*, Göteborg: Daidalos.

Sheehan, M. (2005). *International Security: An Analytical Survey*, London och Boulder, CO: Lynne Rienner.

Slaughter, A.M. (2004). *A New World Order*, Princeton & Oxford: Princeton University Press.

Smith, A. (1978). *Lectures on Jurisprudence*, Oxford: University Press.

Spruyt, H. (2002). "The Origins, Development, and Possible Decline of the Modern State", i *Annual Review of Political Science*, 2002(5): 127-149.

Sweeney, S. (2005). *Europe, the State and Globalisation*, Edinburgh: Pearson Education.

Sörensen, G. (2006). "Liberalism of Restraint and Liberalism of Imposition: Liberal Values and World Order in the New Millennium" i *International Relations*, vol 20, Nr 3, s. 251- 272.

Sörensen, G. (2006). "What kind of World Order?: The Interanational System in the New Millenium" i *Cooperation and Conflict*, vol 41, nr 4. S. 343-363.

Taylor, C (2004). *Modern Social Imaginaries*, Durham: Duke University Press.

True, J, Jones, B, Baumgartner, F. (2007). "Punctuated- Equilibrium Theory: Explaining Stability and Change in Public Policymaking" i Sabatier, P. *Theories of the Policy Process*, Boulder: Westview Press.

Waltz, K. (2006). "The Origins of War in Neorealist Theory" i Williams, P, Goldstein, D, Shafritz, J, *Classic Readings and Contemporary Debates in International Relations*, Thomson Wadsworth.

Walt, S. (2009). "Alliances in a Unipolar World" I *World Politics*, Vol 61, Nr 1, Jan 2009, s. 86-120.

Zahariadis, N. (2007). "The Multiple Streams Framework: Structure, Limitations, Prospects" i Sabatier, P. *Theories of the Policy Process*, Westview Press.

